

Nieke Koek

Kunstenaar met een missie

Interdisciplinair kunstenaar Nieke Koek (1982) maakt ervaringskunst: wat het teweegbrengt is belangrijker dan de vorm. Haar eindeloze fascinatie voor het lichaam vormt de rode draad in haar oeuvre. Met haar werk probeert ze de lichamelijke beleving van de toeschouwer te raken en activeren. Ze gelooft heilig in het feit dat kunstenaars kunnen bijdragen aan een betere gezondheidszorg en vindt hier ook steeds meer medestanders in. Zo baant deze kunstenaar met een missie zich langzaam een weg in een sector, die je niet meteen met kunst associeert.

Tekst **Heidi Vandamme** | Foto's **Peter Tjihuis** en **Nieke Koek**

‘Voor Nieke is het lichaam als een “kostuum met sensaties”’

met hun lichaam ondergaan tijdens het acteren: hun blik in de ogen, hun stem. Voor Nieke is het lichaam als een ‘kostuum met sensaties’. Tijdens haar studie Art Science aan de kunstacademie in Den Haag leert ze om haar fascinaties om te zetten in artistieke uitingen. Het lichaam blijft haar mateloos boeien als onderzoeksgebied. Aan het eind van deze opleiding (2009) maakt ze een installatie: een schoen met vier camera's. Ze wil weten hoe het is om een voet te zijn. De beelden worden geprojecteerd in een metersgrote kubus (schoenendoos) waarin je als toeschouwer de positie van de voet inneemt. Ze merkte dat mensen daarna over hun lichaam gingen spreken en/of naar hun voet keken. Het zette Nieke aan het denken, namelijk dat je kunst kunt gebruiken om een lichaam voel-baarder te maken. Het zaadje voor haar verdere onderzoek naar lichaamsbewustzijn is er geplant.

Wij ontmoeten elkaar via Teams. Een gebroken been – in februari werd ik aangerezen door een fietser, met als gevolg een gebroken been en ingrijpende operatie – en een stapeltje oude magazines van een buurvrouw brachten mij op Niekies spoor. Een prachtige toevalligheid die leidt tot een mooi gesprek over

omgaan met pijn en hoe tegenslagen in het leven je tot nieuwe inzichten kunnen brengen.

Lichaamsbewustzijn

Haar fascinatie voor het lichaam stamt uit haar kindertijd. Ze ‘speelde dood’ onder de tafel en wilde ‘terug naar het water en de stilte’. Op haar dertiende – ze had een rol bij Theatergroep Hollandia – was ze getuige van de transformatie die acteurs

Nota bene 2022

Yellow 2012

Nieke Koek en Gosse de Kort, Axis 2016

Mankementen omarmen

Sindsdien volgen de projecten elkaar in rap tempo op en werkt ze samen met onder meer ziekenhuizen en universiteiten om kunst te creëren die lichaamsbewustzijn vergroot. *Nota Bene* (2020) ontstaat bijvoorbeeld op de revalidatie-afdeling van het Amsterdam UMC. Deze installatie van een been verwijst naar de fysieke sensatie van het lichaam en staat voor de uitdaging om controle te krijgen over dit lichaamsdeel. Ze ziet het als haar missie om de beleving van lichamelijke mankementen bespreekbaar te maken. Nieke licht toe: 'Onze maatschappij eist vooral dat het goed met je gaat. Die gedachte wil ik doorbreken en dat is uitgerekend iets waar kunstenaars een rol in kunnen spelen.' Door in gesprek te gaan met zorgprofessionals en patiënten, probeert ze bestaansrecht te geven aan het hele spectrum van gevoelens, dus bijvoorbeeld ook angst en pijn.

'Onze maatschappij eist vooral dat het goed met je gaat. Die gedachte wil ik doorbreken en dat is uitgerekend iets waar kunstenaars een rol in kunnen spelen'

'Er op die manier naar leren kijken biedt opluchting en ruimte, en levert schoonheid en rijkdom op in de ervaring.'

Kunst van het helen

Kan kunst helpen bij het revalideren? Nieke is hiervan overtuigd en past dit toe bij een oom, die een hersenbloeding krijgt. Bij wijze van experiment vraagt ze hem om zowel zijn goede als zijn

verlamde hand op vellen papier met een stift te omtrekken. Ze legt het proces vast in de film *Patiënt* (2022). 'Door middel van een artistieke benadering ga je als patiënt positiever de uitdaging aan. Ik denk dat het belangrijkste is dat iemand zich gezien en serieus genomen voelt. Door ruimte te creëren voor de beleving van iemand in een ziekteproces, gebeurt fysiek, mentaal en emotioneel

ontzettend veel dat bijdraagt aan het welzijn. Kunstenaars kunnen dat proces ondersteunen en omzetten naar een tastbare vorm.'

Haar eigen yogaparcours is divers: van Bikram ('fijne combinatie met hardlopen'), via Vinyasa (heeft haar uit haar burn-out getrokken) tot de app van Asana Rebel. 'Ademtechnieken en meditatie verraden waar ik met mijn aandacht zit. Ze geven me inzicht in waar ik ben en bieden de ruimte om er iets mee te doen.'

Ultieme droom

Momenteel werkt ze aan de scenografie van een nieuwe voorstelling over autisme van muziektheatermaker Karlijn Hamer. 'Het wordt een grote sensorische installatie die – door middel van beeld en geluid – een instant effect heeft op je beleving.' Het idee is om bij de toeschouwer een indruk achter te laten van de magische realiteit van deze stoornis. Ondertussen blijft Nieke nieuwe wegen banen om kunstenaars te betrekken bij de zorg. 'Mijn ultieme droom is dat kunstenaars door de zorgsector worden ingezet om nieuwe benaderingen te ontwikkelen waar patiënten iets aan hebben.' Dat kost uiteraard tijd, maar Nieke is meer dan bereid om deuren open te breken en wegen te asfalteren. 'Tot die tijd moet ik overtuigende projecten laten zien.' 🎨

niekekoek.com
vimeo.com/niekekoek
 instagram: @niekekoek

Bij haar eerste museale solotentoonstelling in Museum de Fundatie (Zwolle) in 2022 verscheen bij uitgeverij Waanders de gelijknamige publicatie *Gelichaamd*.

YOGATIP van Nieke:
 de app *Asana Rebel*

Patiënt 2020

Face it 2015

Face it 2015